

УДК 378.147:811.111(07)

Тамаркіна О.Л.

к.пед.н., доцент

доцент кафедри іноземних мов

Сумський національний аграрний університет

МОВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЗВО ЯК ЧИННИК УСПІШНОЇ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ

У зв'язку із реформуванням економіки України, процесами глобалізації у світовій економіці та швидким впровадженням нових технологій, виникла необхідність внесення змін у систему вищої освіти з метою підвищення мобільності майбутніх фахівців і їх здатності адаптуватися до швидкозмінних і нестабільних умов сучасного світу [1].

Сучасні процеси інтернаціоналізації зумовлюють зростання ролі академічної мобільності як ключового інструменту інтеграції у світовий освітній простір. Формування академічної мобільності є невід'ємною ознакою модернізації освіти. Академічна мобільність орієнтована на підвищення рівня знань в учасників освітнього процесу, досягнення цілісності та наступності в навчанні, формування необхідних компетенцій та м'яких навичок [3].

Успішна участь студентів у програмах міжнародного обміну значною мірою залежить від рівня їхньої мовної компетентності, адже саме вона забезпечує ефективну комунікацію, засвоєння навчального матеріалу та адаптацію до іншомовного середовища.

Це свідчить про те, що мовна підготовка здобувачів вищої освіти набуває стратегічного значення у контексті їхньої конкурентоспроможності на глобальному ринку освітніх послуг. Володіння іноземною мовою на високому рівні не лише забезпечує доступ до якісних освітніх ресурсів, а й сприяє

міжкультурній взаємодії, розвитку критичного мислення та формуванню професійних компетентностей.

Однак, частина студентів українських закладів вищої освіти, навіть отримавши грант або стипендію, відмовляється від участі в програмах академічної мобільності? Однією з ключових причин дослідники називають низький рівень мовної компетентності, що ускладнює навчання, комунікацію та інтеграцію у міжнародне академічне середовище.

Спроби покращити знання іноземної мови студентів у закладах вищої освіти реалізуються через удосконалення навчальних програм, впровадження інтерактивних методів навчання, розширення можливостей для неформальної освіти та використання цифрових ресурсів. Значну роль відіграють курси іноземних мов професійного спрямування, участь у розмовних клубах, міжнародних проєктах та онлайн-обмінах, що дозволяють здобувачам освіти практикувати комунікативні навички в реальних умовах.

Попри наявність таких можливостей, ефективність мовної підготовки не завжди відповідає вимогам академічної мобільності. Однією з причин є недостатня інтеграція мовного навчання з фаховими дисциплінами, що призводить до труднощів у використанні іноземної мови у професійно орієнтованому контексті. Крім того, нерівномірний рівень підготовки студентів та обмежений час на практичне застосування мови в межах освітнього процесу ускладнюють досягнення високого рівня комунікативної компетентності.

На нашу думку, покращення мовної підготовки сучасних студентів потребує комплексного підходу, що охоплює формальне навчання, практичне застосування мови та використання цифрових технологій. Наголосимо на наступних, як ми вважаємо, основних напрямках:

Удосконалення навчальних програм: а) інтеграція курсів іноземної мови з фаховими дисциплінами; б) введення курсів академічного письма, усної презентації та ведення наукової дискусії іноземною мовою; в) використання

автентичних матеріалів: наукових статей, подкастів, лекцій міжнародних університетів.

Акцент на комунікативні навички: а) проведення розмовних клубів, дебатів, дискусій; б) запрошення носіїв мови для проведення гостьових лекцій та воркшопів; в) використання рольових ігор та моделювання реальних професійних ситуацій.

Використання цифрових технологій: а) онлайн-платформи (Coursera, EdX, Duolingo, BBC Learning English; б) інтерактивні додатки для тренування лексики та граматики; в) віртуальні обміни та міжнародні телемости (проекти eTwinning, Erasmus Virtual Exchange).

Мотивація та індивідуалізація навчання: а) персоналізовані траєкторії вивчення мови з урахуванням спеціальності та майбутньої професії; б) система заохочень: сертифікація рівнів, можливість додаткових балів чи грантів за активність у мовних програмах; в) підтримка позааудиторного навчання: читання, перегляд фільмів, участь у міжнародних студентських спільнотах.

Покращення мовної підготовки сучасних студентів є стратегічним завданням для закладів вищої освіти у контексті глобалізації та розвитку академічної мобільності. Комплексний підхід, що поєднує формальне навчання, практичне використання мови та цифрові технології, забезпечує більш ефективне засвоєння іншомовних компетентностей.

Мова є не тільки засобом передачі інформації, але й провідником культури в самосвідомість особистості. З одного боку, мовою ми передаємо інформацію, цінності й смисли до соціально-історичної скарбниці людства, а з іншого – завдяки їй, ми черпаємо культурні надбання світової історії для власної самосвідомості. Саме тому, формування мовної компетентності є ключовим компонентом в освітніх програмах європейських країн [2].

Для подолання мовних бар'єрів та вдосконалення мовної підготовки, сучасні викладачі українських вишів впроваджувати інноваційні підходи до

викладання, орієнтовані на: 1) модернізацію освітніх програм; професійно спрямоване навчання; впровадження інтерактивних і комунікативних методів; використання цифрових технологій та ресурсів для самостійного опанування мови; а також створення можливостей для практичного застосування мовних навичок у реальних міжкультурних ситуаціях. 2) розширення можливостей для позааудиторної практики; організації розмовних клубів; співпрацю з носіями мови; участь у спільних дослідницьких ініціативах із закордонними партнерами.

Використання цифрових платформ та мобільних додатків для самостійного навчання також є необхідним елементом, що дозволяє індивідуалізувати процес засвоєння мови.

Отже, високий рівень мовної компетентності не лише забезпечує академічну успішність студентів під час навчання за кордоном, а й сприяє розвитку міжкультурної толерантності, формуванню професійної мобільності та підвищенню інтеграції української системи вищої освіти у європейський і світовий освітній простір.

Список літератури

1. Мирошніченко Н., Харькова Є. Квітко Н. Формування професійної мобільності вищої освіти в Україні: переваги та виклики. *Академічні візії*. 25 (2023). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/732>

2. Озьмінська І. Мовна компетентність як шлях до успішної особистості. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог.студії*. 18 (2018). С. 176-183. URL: http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/18_2018/27.pdf

3. Черушева Г., Колесник С., Довбня С. Європейська та світова практика академічної мобільності для інноваційного розвитку освітнього простору України. *Академічні візії*. 17 (2023). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/274>